

Onderwerp: Zienswijze Ontwerpbestemmingsplan 'Otterlo Recreatiepark De Wijde Werelt'

Otterlo, 22 april 2022

College van Burgemeester en Wethouders van de Gemeente Ede
Postbus 9024
6710 HM Ede

Geacht College,

Het College van Burgemeester en Wethouders heeft in maart 2022 ingestemd met een beoogde uitbreiding van vakantiepark De Wijde Werelt van Europarcs aan de zuidzijde van Otterlo en heeft hiertoe een bestemmingswijziging ter inzage gelegd. Natuurlijk Otterlo is van mening dat dit besluit op dit moment nog niet genomen had moeten worden. De huidige situatie is namelijk dat de omringende terreinen een dermate hoge recreatiedruk kennen dat er **niet voldaan kan worden aan de eisen vanuit de habitatrichtlijn**. Het project zal een nog hogere recreatiedruk met zich meebrengen en ook een toename van de stikstofdepositie, wat een vermindering van de natuurkwaliteit met zich mee zal brengen (en dat mag niet op basis van de habitatrichtlijn).

Bijkomend probleem is dat er ook nog een uitbreiding van het dorp Otterlo is beoogd, waarvoor ook al mitigerende maatregelen ten aanzien van natuurkwaliteit en recreatiedruk genomen moeten worden. Mogelijk kunnen de benoemde problemen in het gebiedsproces dat nu loopt met een integrale benadering opgelost worden, maar dat zal dus nog moeten blijken. Zonder dat het gebiedsproces de benodigde ruimte zal geven, is het uitbreiden van De Wijde Werelt niet mogelijk. We verzoeken de raad dan ook om de besluitvorming aan te houden, totdat zowel de woningbouw in het dorp is geregeld, met de daarbij behorende bestemmingsplanwijzigingen, brongerichte en mitigerende (natuur-)maatregelen, als het gebiedsproces is afgerond.

Sociale aspecten

De ontwikkelingen in en rondom het Otterlo zijn de afgelopen jaren beperkt geweest tot de doorontwikkeling van de vakantieparken. Kampeerplekken die in het verleden 6 weken bezet werden, zijn omgezet in permanente plaatsen die 365 dagen per jaar worden gebruikt. Het beleid van Vitale Vakantieparken heeft hieraan bijgedragen. Door de eenzijdige doorontwikkeling van het dorp is het evenwicht dat altijd heeft bestaan tussen de lokale belangen en het toerisme, verstoord. Dit blijkt uit de drukte in de natuurgebieden, maar ook de verkeerssituatie in de dorpsstraat en de oversteek bij de Waldhoorn. Er is sociale onrust dat er wel honderden permanente plaatsen op de vakantieparken gerealiseerd kunnen worden en dat woningbouw (met als belangrijk doel om jongeren een kans te bieden in het dorp te wonen) 7 jaar onmogelijk is gebleken. Vanuit

maatschappelijk perspectief is het niet uit te leggen dat de afgelopen jaren op de vakantieparken nieuwe woonruimten zijn gerealiseerd, terwijl de woningbouw van het dorp heeft stilgelegen en nog steeds niet definitief is vastgesteld laat staan gerealiseerd. In Otterlo en omgeving is de Gemeente Ede een gebiedsproces gestart om te inventariseren welke problemen er spelen en hoe deze binnen het gebiedsproces verholpen kunnen worden. Tegelijkertijd vindt ook in de omgeving van Otterlo de inspraak plaats ten aanzien van het nieuw te ontwikkelen Gemeentelijke natuurbeleidsplan, wat belangrijke handvatten kan opleveren om zowel de effecten van stikstof als recreatiedruk deels te mitigeren. Het is dan ook ongepast dat vanuit Europarcs vooruitlopend op en buiten het gebiedsproces om op dit moment verdere uitbreiding wordt gevraagd. In onze visie dient allereerst – met behoud van de Natuurwaarden – de nieuwbouw aan de Weversteeg te worden gerealiseerd. De volgende stap is dat **in het gebiedsproces een integrale afweging wordt gemaakt** van alle belangen in het dorp en dat daarbij het verstoorde evenwicht tussen dorp en toerisme wordt hersteld. Als onderdeel van dit proces dient ook de aanvraag van Europarcs te worden beoordeeld. Dat Europarcs de aanvraag voor een bestemmingsplanwijziging reeds nu heeft ingediend, terwijl zij de afgelopen jaren al een enorme groei van permanent bezette woningen heeft gerealiseerd voelt enorm onrechtvaardig en is onwenselijk.

Een voor de hand liggende mogelijkheid om de nadelige effecten van overmatige recreatie op de natuurterreinen teniet te doen is het afsluiten van de betreffende gebieden (Zandingsheide, Mosselse zand). Er is echter niemand die dit wil, omdat Otterlo al voor een groot deel is ingesloten door hekken van niet-vrij toegankelijke natuur, waardoor de recreatiedruk op de nog resterende publiek toegankelijke, landschappelijk aantrekkelijke gebieden veel te hoog is geworden. De bewoners van Otterlo, maar ook de toeristen en de recreatieondernemers zijn niet gebaat bij het verder afsluiten van natuurgebieden. Echter: niet alles kan, heeft het adviescollege Remkes gekopt in hun advisering over de stikstofproblematiek. Dit geldt ook voor de recreatieproblematiek. Het Natura2000 gebied Veluwe is er voor de natuur en er kan alleen gebruik van gemaakt worden ten behoeve van recreatie, als dit geen aantasting oplevert van de natuurlijke kenmerken. Verdere regulatie van recreatie, het niet-aantrekken van nog meer recreanten en spreiding van de bestaande recreatie zijn belangrijke ingrediënten om de huidige recreatiedruk te mitigeren, zonder gebieden af te sluiten. Voor de Zandingsheide geldt dat ook vanuit de recreatiezonering van de Provincie Gelderland nog maatregelen nodig zijn om de overmatige recreatie druk een halt toe te roepen. Hoe deze eruit komen te zien en of extra recreatiedruk door uitbreiding van vakantiepark de Wijde Wereld dan mogelijk wordt, is nog niet in te schatten.

Recreatiedruk en ecologie

Natuurlijk Otterlo is zeer bezorgd over de toenemende recreatiedruk op kwetsbare natuur binnen de grenzen van Natura2000, waar het genoemde vakantieparken tegenaan ligt. Door recreatie wordt leefgebied onttrokken aan wild en (grondbroedende) vogels, ook voor soorten waarvoor instandhoudingsplicht geldt, zoals tapuit, boomleeuwerik, roodborsttapuit en draaihals. Het verbreden van paden bedreigt het leefgebied van de zadelsprinkhaan op de Zandingsheide en door het gebruik van mountainbikeroutes gaan boomwortels kapot, wordt dood staand hout geveld, wordt er in het bos met bladblazers gewerkt en worden verblijfplaatsen van dieren verstoord (bijv. havik, das). Vanuit deze zorgen streven we naar duidelijke begrenzing van de groei van vakantieparken rond Otterlo. De recreatiedruk is echter nu al te groot in aantal gebieden. Daarom streeft Natuurlijk Otterlo tegelijkertijd naar het oplossen van het recreatieprobleem bij de huidige recreatiedruk. De oplossing is de spreiding van recreatie door meer vrij toegankelijke natuur in het agrarische gebied rond Otterlo te creëren (met minimale, maar wel noodzakelijke, restrictieve

maatregelen) en binnen het Natura2000 gebied te streven naar voor recreanten meer attractieve natuur, wat ook nog eens goed is voor de biodiversiteit. Er is nu een unieke kans om hierin stappen te zetten, namelijk in het kader van het gebiedsproces van de Gemeente Ede, maar ook vanuit het onderzoek dat de provincie laat uitvoeren naar een nieuwe inrichting van een 5 km brede randzone rond de Veluwe. De uitkomsten hiervan zijn bepalend of negatieve effecten op Natura2000 door het uitbreiden van de vakantieparken uitgesloten kunnen worden. Europarcs zou met de gewenste uitbreiding van De Wijde Werelt moeten wachten totdat duidelijk is wat de uitkomsten zijn van deze processen. Om te beginnen zouden **de uitbreidingsplannen met het gebiedsproces op een zelfde tijdslijn** gebracht moeten worden. Mogelijk kan ook het updaten van de natuurtoets hiervoor een argument zijn.

Bij spreiding van recreatie hoort ook spreiding van parkeergelegenheid. Het zou meer dan evident moeten zijn dat de parkeergelegenheid bij de Vijverlaan en bij de ingang van Europarcs publieke parkeerplaatsen zijn ten behoeve van het bezoek van de natuurgebieden, met een daartoe passende capaciteit.

De zorgen rond de recreatiedruk leiden er ook toe dat Natuurlijk Otterlo het **niet eens is met de keuze voor een vormvrije MER**. In de 'Aanmeldingsnotitie vormvrije mer-beoordeling' worden de criteria gegeven voor een dergelijke melding:

- 1°. 250.000 bezoekers of meer per jaar,
- 2°. een oppervlakte van 25 hectare of meer,
- 3°. 100 ligplaatsen of meer of
- 4°. een oppervlakte van 10 hectare of meer in een gevoelig gebied.

Als alleen 'De Wijde Werelt' wordt beschouwd, leiden deze criteria tot het kunnen voldoen aan de eisen met een vormvrije MER, maar omdat het recreatiepark effecten heeft op Natura2000 gebied 'Veluwe', moet dit bredere perspectief mede beoordeeld worden. Dan is de ontwikkeling niet mogelijk zonder het doorlopen van een MER-procedure met advies van een MER-Commissie (er zijn te veel bezoekers voor het oppervlak kwetsbare natuur dat door de plannen negatief beïnvloed wordt). De verwachting is dat de uitkomst van deze procedure zal zijn dat uitbreiding niet mogelijk is zonder een gedegen plan hoe de natuur rond Otterlo kwaliteitsverlies bespaard zal blijven als gevolg van overmatige recreatiedruk (zoals ook al bleek bij de ontwikkeling van de bouwplannen rond Otterlo). Natuurlijk Otterlo verwacht dat de beantwoording van de vragen van de MER-Commissie meer of minder succesvol zal zijn, afhankelijk van de uitkomsten van het gebiedsproces. Natuurlijk Otterlo ziet het gebiedsproces graag slagen met daarin een zorgvuldige weging van alle deelbelangen en dat hiermee tegelijkertijd de grens voor uitbreidingen van vakantieparken rond Otterlo wordt bereikt.

Stikstof

In de stikstofnotitie van Europarcs zit een aantal stappen die onjuist zijn. Door de voorgenomen ontwikkeling zal de feitelijke stikstofdepositie toenemen en daarmee ook de natuurschade, waardoor de voorgestelde wijze van intern salderen onrechtmatig is:

1. Stand still jurisprudentie: paragraaf 2.3.

Rapport: Op basis van de zogenaamde stand-still jurisprudentie is bekend, dat in gevallen waarin een gelijke of lagere depositie wordt beoogd dan in de referentiesituatie significante

gevolgen kunnen worden uitgesloten. Dit blijkt bijvoorbeeld uit de uitspraak van De Afdeling van 18 juli 2018, ECLI:NL:RVS:2018:2449.

Dit is een oude uitspraak, van vóór de uitspraak van de RvS inzake de PAS. Inmiddels is duidelijk dat stand-still beleid wel degelijk leidt tot het vergroten van de stikstofschaad, waarvoor een verbod geldt vanuit de habitatrichtlijn. Er is een Passende Beoordeling nodig (en MER-procedure, zoals reeds betoogd).

2. Mestaanwending t.b.v. interne saldering; paragraaf 3.3.

Rapport: Op basis van een recente luchtfoto van 2021 (zie afbeelding 5), is zichtbaar dat een gedeelte van de agrarische bestemming in de feitelijke situatie in gebruik is als grasland. Het overige deel van de agrarische bestemming is feitelijk reeds in gebruik als parkeerplaats en kampeerterrein. Dit overige gedeelte is derhalve in dit onderzoek voor de referentiesituatie buiten beschouwing gelaten. Feitelijk en planologisch wordt hiermee circa 1,25 hectare resterende landbouwgrond uit productie genomen, waar na de wijziging niet meer legaal mest kan worden uitgereden (mestaanwending).

De feitelijke situatie is dat het deelgebied al lang uit productie is en al heel lang niet meer bemest wordt (vanaf 1975 is dit in de praktijk geen landbouwgrond meer). Wel is er een maaibeheer, waardoor het gebied grasland is gebleven. Door het maaien-en-afvoeren is het zelfs een waardevol grasland geworden met heischrale elementen. De toename van de stikstofdepositie waarvan berekend is dat deze plaats zal vinden, kan niet gecompenseerd worden met verrekening van dit onbemest grasland.

Rapport: Hierdoor staat onomstotelijk vast, dat de agrarische activiteit uitsluitend is beëindigd ten behoeve van de ontwikkeling die het huidige bestemmingsplan mogelijk maakt en het voorgaande gebruik van de grond mag worden meegenomen als onderdeel van de referentiesituatie.

De agrarische activiteit is al gestopt in 1975. Ook de gronden van de aangrenzende renbaan, waarvan de grond ten behoeve van recreatie is aangekocht, werden (en worden) niet bemest. Er is geen sprake van ammoniakemissies door bemesting in de referentiesituatie. Hierdoor is deze salderingsoptie zeer onzeker.

Conclusie stikstofrapport

Er is sprake van een toename van stikstofemissie en een toename van de natuurschaad die daardoor ontstaat. Er kan waarschijnlijk niet intern gesaldeer worden, omdat het geen bemest agrarisch gebied betreft en ook niet betroffen heeft op het moment van aankoop ten behoeve van uitbreiding van het recreatiepark en zelfs lange tijd daarvoor. We verwijzen verder naar een BLOG van advocaat en Natura2000 specialist Heino Witbreuk, die ons ook al eerder heeft bijgestaan, op basis waarvan geconcludeerd kan worden dat de opgevoerde saldering onrechtmatig is (bijlage I).

Natuurlijk Otterlo ziet graag een **voortvarend stikstofbeleid**, waardoor de nu gewenste uitbreiding van Europarcs geen probleem vormt. Het gebiedsproces rond Otterlo kan hierin geen rol spelen, omdat aanpassingen in agrarische productiemethoden door de Gemeente Ede nadrukkelijk buiten het gebiedsproces zijn geplaatst.

CONCLUSIE

Op dit moment kunnen nadelige effecten van de voorgenomen uitbreiding van vakantiepark de Wijde Wereld op de natuurkwaliteit binnen natura2000 gebied Veluwe niet op voorhand worden uitgesloten. Hierdoor is de uitbreiding onrechtmatig in relatie tot de habitatrichtlijn. Er zijn ontwikkelingen (o.a. het gebiedsproces Otterlo) die mogelijk wel de nodige ruimte scheppen ten aanzien van recreatiedruk en stikstof en de uitkomsten hiervan zouden moeten worden afgewacht om te zien of de uitbreiding dan wel mogelijk wordt. Hiernaast moet worden afgewogen of het maatschappelijk wenselijk is het vakantiepark te laten uitbreiden, gegeven de nu al bestaande recreatiedruk in het dorp. Als aan alle randvoorwaarden kan worden voldaan, is het goed om vast te stellen dat er geen verdere ruimte komt voor de uitbreiding van vakantieparken rond Otterlo, tenzij als onderdeel van kleinschaliger activiteiten in het agrarisch buitengebied van Otterlo, om voor boeren alternatieve verdienmodellen te faciliteren.

Hoogachtend,

Namens de Stichting Natuurlijk Otterlo

Frank van Kommer
Voorzitter

Maurits Dijkstra
Secretaris